



BØRNE- OG  
UNDERVISNINGSMINISTERIET



---

# Billedkunst Undervisningsvejledning

2019

# Indhold

---

---

1 Om undervisningsvejledningen	3
2 Elevernes alsidige udvikling	4
3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen	6
3.1 Tilrettelæggelse af undervisningen	6
3.2 Gennemførelse af undervisningen	7
3.3 Evaluering af undervisningen	10
4 Forholdet mellem kompetencer og indhold	12
4.1 Kompetenceområdet: Billedfremstilling	12
4.2 Kompetenceområdet: Billedanalyse	15
4.3 Kompetenceområdet: Billedkommunikation	17
5 Almene temaer	18
6 Tværgående emner og problemstillinger	20
7 Tværgående temaer	21
7.1 Sproglig udvikling	21
7.2 It og medier	22
7.3 Innovation og entreprenørskab	22
8 Tilpasning af undervisning til elevernes forudsætninger	23
9 Referencer	24

---

# 1 Om undervisningsvejledningen

---

Undervisningsvejledningen giver information, støtte og inspiration til at kvalificere de mange valg, som læreren, i samarbejde med sin leder og sine kolleger, tager i sin praksis. Den informerer om de bestemmelser i folkeskoleloven og i Fælles Mål, som vedrører undervisningen i faget, og den støtter ved at forklare og eksemplificere centrale dele af fagets indhold.

Endelig giver undervisningsvejledningen inspiration til og understøtter tilrettelæggelse af undervisning i faget ved at beskrive forskellige mulige valg i planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen. I forbindelse med disse beskrivelser bidrager den til at synliggøre forskellige veje i tilrettelæggelsen af undervisningen, bl.a. ved at lægge op til diskussion af potentialer og begrænsninger i forskellige former for undervisningspraksis.

I teksten vil der optræde et eller flere refleksionsspørgsmål, hvis hensigt er at inspirere fagteamet eller de enkelte lærere i deres overvejelser over eller samtale om forskellige didaktiske spørgsmål i relation til fagets og til skolens øvrige praksis med blandt andet det mål at udvikle faget og skolen.

## 2 Elevernes alsidige udvikling

---

Vejledningen giver forslag til, hvordan eleverne kan navigere rundt i den billedverden, de er en del af, og hvordan de kan blive medskabere gennem praktisk billedarbejde samt viden om, hvordan billeder formidles på forskellige måder og i forskellige sammenhænge. Eleverne skal ikke kun udtrykke sig selv, men også lære at overveje, hvem der skal se på deres billeder. Billedkunstoffaget bidrager til elevernes alsidige udvikling ved, at eleverne får kompetencer i praktiske, æstetiske læreprocesser og i at sanse og forstå verden gennem billedsprogets forskellige erkendelsesformer.

I billedkunst får eleverne viden om billeder og kompetencer i at bruge dem og får gradvist flere værktøjer til at realisere deres kreative tænkning med. Det at kunne visualisere sine tanker og idéer samt at kunne give udtryk for sine forestillinger og fantasi giver et konkret overblik og synliggørelse af proces og udtryk. Det bliver derved muligt at diskutere og analysere, enten individuelt eller i fællesskab med andre.

Arbejdsmetoderne i billedkunst er præget af elevernes selvstændige problemløsning. Eleverne laver fx undersøgelser, der lægger op til eksperimenter og fælles refleksioner. Oplevelsen står centralt i faget, både i billedfremstillingen, hvor eleverne får forskellige sansemæssige oplevelser ved at arbejde med materialerne, men især den praktiske oplevelse af at føje elementer sammen til et visuelt udtryk er stærk, og den leder videre til fordybelse og virkelyst. Fx kan papir krølles sammen og rettes ud, rives i stykker og klistres sammen igen, dyppes i en spand vand, så kullet, grafitten eller farvestofferne flyder ud. Man kan spytte på grafitten og gnide det ud over papiret og man kan smage grafitten på tungen. Man kan høre lyden af tegnekullet, der skratter mod papiret, og af småstykkerne, der knækker af og falder på gulvet. Arbejdet med materialer giver således sansemæssige erfaringer og oplevelser.

Mange elever finder den taktile sansning, hvor de kan lære at tænke med hænderne, særligt motiverende. Arbejdet med billeder rummer sanselige oplevelser, hvor eleverne både kan få skærpet deres syn og opleve materialers stoflighed gennem hænderne. Denne erkendelsesform kan suppleres med billedsamtalernes begrebsmæssige og logiske tænkning. Den visuelle, den taktile og den begrebsmæssige tænkning bidrager tilsammen til elevens alsidige udvikling. Billedkunstoffagets æstetiske læreprocesser, der ofte kræver både detaljeorientering og overblik, kan samtidig give eleverne gode muligheder for at fordybe sig.

Eleven udvikler sig alsidigt ved at bruge mange forskellige udtryksformer og ved at omsætte sin viden frem og tilbage mellem tanker, fantasi og billeder. Når eleverne omsætter fantasi, oplevelser og forestillinger til billeder, sker der en forståelse og en reformulering, og læringen sker netop ved, at eleven visualiserer et indtryk eller en idé. I billedkunst omdanner eleverne stoffet ud fra deres egen forståelse, og resultatet af læringen udtrykkes håndgribeligt og synligt. Dette kan give en følelse af mestring, som styrker elevens selvtillid.

I et praktisk-æstetisk fag som billedkunst, hvor eleven kan opleve et billedprojekt vokse frem som resultat af sine anstrengelser, er der mulighed for fordybelse. Det skyldes både den direkte hands-on-oplevelse og oplevelsen af at kunne fremstille billeder. Billedprocessen rummer imidlertid også store udfordringer, fordi processen ikke altid lykkes, som eleven vil. Virkelysten næres ved realisering af elevens idéer gennem kreative og

håndværksmæssige processer. Læreren kan hjælpe eleven med at finde løsninger på idéer og fantasier, og læreren kan vise eleven, hvordan han eller hun, gennem øvelse og indsigt, bliver i stand til at realisere sine idéer som planlagt eller på en anden måde. På denne måde får eleven tillid til egne muligheder og bliver herved også i stand til at planlægge og udføre handlinger alene og sammen med andre.

### **Æstetiske læreprocesser**

Æstetiske læreprocesser er læring gennem undersøgende processer, fantasi m.m., hvor læringen sker gennem krop, hoved og hænder. Æstetiske læreprocesser foregår i en vekselvirkning mellem sanseindtryk, håndværksmæssigt udtryk, analyse og kommunikation. Oplevelser af fx en udstilling, et besøg hos en kunstner, en erindring eller lignende kan danne udgangspunkt for den praktiske billedfremstilling. Elevens oplevelse, forestilling, fantasi og følelse får nu et udtryk, en form, som rummer en betydning, som der efterfølgende kan tales om. Den æstetiske genstand eller værk, der fremstilles, har ikke en brugsfunktion, men rummer sit eget formål, nemlig betydning ud fra det, som udtrykket kommunikerer, og den kontekst, det optræder i.

Æstetiske læreprocesser, hvor sanseoplevelser i billedkunstværkstedet eller i fagets materialer danner udgangspunkt for kropslige tilgange til læring, kan åbne op for anderledes erkendelser end dem, som eleverne støder på i skolens øvrige fagrække. I sanseoplevelserne kan eleverne blive inspireret til billedudtryk, som er overraskende og alternative, og som på sigt kan danne udgangspunkt for elevernes eget formsprog.

# 3 Tilrettelæggelse, gennemførelse og evaluering af undervisningen

---

## 3.1 Tilrettelæggelse af undervisningen

Lærerens tilrettelæggelse af undervisningen tager afsæt i fagets tre kompetenceområder, kompetencemål og færdigheds- og vidensområder. Et undervisningsforløb i billedkunst kan planlægges ud fra forskellige didaktiske valg, der fx vedrører mål, indhold, metoder, arbejdsformer, progression, læremidler og evaluering.

### Didaktiske tilgange og overvejelser

Lærerens didaktiske overvejelser kan fx tage afsæt i tidsaspektet, elevforudsætninger, progression, benspænd, materialer, indhold eller feedback i forhold til tilrettelæggelsen af undervisningen i billedkunst. I det følgende gives eksempler på didaktiske tilgange til undervisningen og forslag til mulige didaktiske drøftelser i billedkunst, som der kan tages afsæt i, når undervisningen skal tilrettelægges, gennemføres og evalueres.

### Kort- og langsigtede mål

I tilrettelæggelsen af undervisningen kan forskellige typer af mål tjene flere formål og indgå som en del af en varieret og alsidig undervisning i billedkunst.

Nogle mål er kortsigtede. Det er de mål, læreren sætter sig, og som ønskes opfyldt inden for et undervisningsforløb. Eleven kan i et specifikt forløb lære at tegne ved hjælp af fx kul, kridt eller blyant, men samtidig også få idéer til et billedudtryk gennem et tema. Nogle mål har et længere perspektiv og ønskes opfyldt inden for en årgang. Det kan fx være at kende forskel på nogle af fagets materialer og kunne sætte betegnelse på. De mere langsigtede mål kan fx være overordnede mål, der gælder for hele det obligatoriske kompetenceområde. Et eksempel her kan være kompetencemålet: at kunne eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering. Færdigheds- og vidensområderne danner udgangspunkt for at opfylde kompetencemålene. At arbejde vedvarende med at skabe rammer for elevernes oplevelse, fordybelse og virkelyst kan være mål, der strækker sig over hele skoleforløbet.

### Tematisk billedarbejde

Det tematiske billedarbejde tager udgangspunkt i et tema, som skønnes at være relevant for eleverne. Temaer kan give eleverne nogle rammer, som de kan forholde sig til og udfolde deres kreativitet og fantasi inden for. Eleverne kan med afsæt i temaet undersøge og eksperimentere sig frem til, hvilke teknikker og materialer der egner sig bedst til det billedudtryk, som de gerne vil opnå. Tematisk billedarbejde går ud på, at elevernes billeder handler om noget og har fokus på et særligt indhold. Et tematisk billedarbejde kan strække sig over længere tid og give bedre mulighed for fordybelse. I samarbejde med eleverne kan der idégenereres flere facetter og udtryksformer, som udfolder temaet. Fx temaet Universet, hvor eleverne maler stjernehimlen, fremstiller rumraketter i ler eller skrot, stopmotion film med deres rumraket mm.

Det betyder, at eleverne både undervejs i processen og i den evaluerende billedsamtale må forholde sig til, hvordan temaet kommer til udtryk i billedet. Eleverne arbejder således med at kvalificere deres kompetencer i at kommunikere med billeder.

## Oplæg

I tilrettelæggelsen af et undervisningsforløb kan et oplæg i billedkunst fx tage afsæt i et besøg på et kunstmuseum. Det kan være en bestemt kunstner, læreren er interesseret i at introducere for eleverne i forbindelse med en særlig kunstretning i kunsthistorien. Læreren kan selv være guide på udstillingen og udvælge værker med noget særligt interessant, eleverne skal have fokus på. Eleverne kan herefter få til opgave at være detektiver på udstillingen. Nogle skal have særligt øje for farverne, andre malemåden, og andre igen motivkredsene.

Et andet oplæg til et undervisningsforløb om fx impressionisme kunne være, at eleverne selv skal undersøge i bøger og på nettet, hvad impressionisme er. To og to undersøger de, hvad ordet betyder, finder navne på impressionistiske kunstnere, undersøger, hvad der er særlige kendetegn for impressionistisk kunst, fx med fokus på malemåden, farvevalg og motiverne. To makkerpar mødes og udveksler undersøgelser. Læreren kan herefter samle op, og alle elever har nu noget at byde ind med.

Et tredje oplæg kunne være, at læreren stemmer billedkunstlokalet særligt an med fx lyd, lys/mørke eller indretning. Eller læreren har ryddet gulvet for borde og sat alle stolene hulter til bulter oven på hinanden midt på gulvet. Der kan dufte af noget. Formålet er at vække elevernes nysgerrighed og undren og på den måde sætte fantasien på arbejde ved at pirre sanserne. Hvad skal der nu ske? På denne måde motiveres eleverne, og sanserne er vakt som en god forudsætning for det videre arbejde.

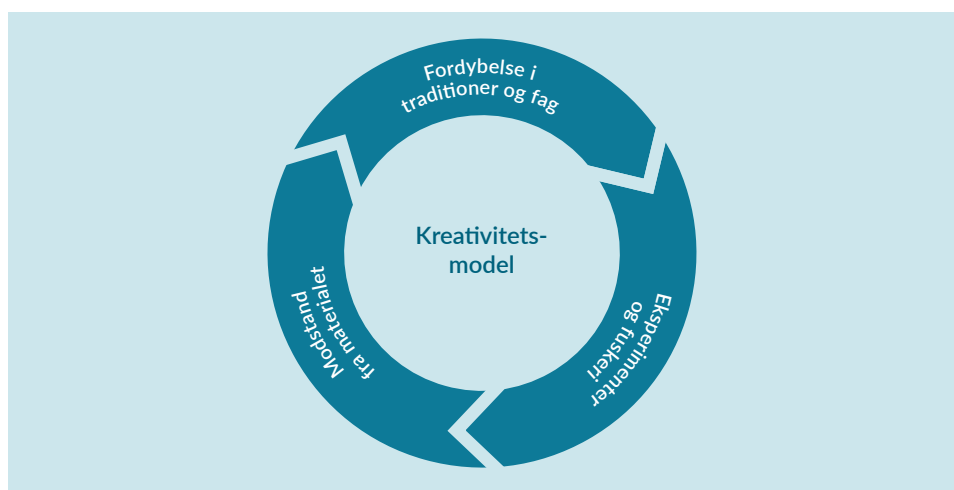
## 3.2 Gennemførelse af undervisningen

### Arbejdsformer og metoder

I gennemførelsen af undervisningen er der særlige arbejdsformer og metoder, der knytter sig til billedkunstoffet. Eleverne kan arbejde med at give form og udtryk til deres idéer. Man kan lægge vægt på workshops hvor teknik, håndværk og materialekendskab er i fokus, på udadvendt arbejde med samfundsproblemer eller på visionært arbejde med mulige fremtider. I de fleste tilfælde vil man arbejde med praktiske undersøgelser og eksperimenter, og ofte vil man arbejde med temaer, som er relevante og interessante for aldersgruppen.

Man kan tale om divergente og konvergente processer, som afløser hinanden i en cirkulær proces. Eleverne har en intention, en idé som udgangspunkt, men opdager måske gradvist gennem undersøgelse, eksperimenter og afprøvninger, at det, vedkommende først havde sat sig for, ikke kan realiseres. Det kan være, at materialet er for svært at bearbejde, fx kan det være svært at forme busten ud fra den oprindelige idé, og der må tænkes nyt. Det kan også være, at yndlingsfarven ikke viser sig at være den helt rigtige, men at der i stedet er opstået en mere spændende nuance på paletten, og eleven må også her forlade sin oprindelige intention til fordel for det, der viser sig at være bedre under afprøvningen og eksperimentet.

Figur 1: Lene Tanggaards kreativitetsmodel (Frit efter Tanggaard 2010)



Læreren kan også sætte en ramme op for mesterlære-princippet og vise eleverne, hvordan man gør. Det kan i 1. klasse være noget så enkelt som at lære eleverne at klippe med en saks efter en streg, skære med en hobbykniv, vaske en pensel, male med en pensel, holde på penslen, male efter en streg. Læreren kan afholde små kurser med en afsluttende "prøve" undervejs i forløbene, hvor eleverne øver sig og demonstrere, at de fx kan klippe med en saks efter en streg.

#### Refleksionsspørgsmål

- Hvordan får man som lærer eleverne til at tænke nyt og anderledes og dermed sætte gang i deres kreative proces?
- Hvornår skal man gå med på øjeblikkets opståede idéer fra eleverne og ændre retning i sit ellers planlagte forløb?

#### Undersøgelser og eksperimenter

Eleverne kan arbejde undersøgende og eksperimenterende med deres billedudtryk. At arbejde undersøgende kan fx være ved at opstille en farvepalet ud fra, hvilke farver der findes i et afgrænset område, fx skolen eller den gade, de bor i. At arbejde eksperimenterende kan være at konstruere en udsmykning på skolen, som rummer den gades palet, som skolen ligger i. I det undersøgende arbejde finder eleverne et råmateriale, som de kan arbejde videre med i deres billedeksperimenter. Eksperimenter kan bruges til at generere nye udtryk. Det kan være for at afprøve nogle andre farver, former eller stil i udtrykket. I eksperimentet vil eleverne ofte møde modstand fra fx materialet, udtryksformen eller brugen af redskaber eller værktøj.



### Refleksionsspørgsmål

- Hvilke materialer er relevante at anvende på de forskellige klassetrin?
- Hvordan sikrer man, at alle elever når i mål med den stillede opgave set i forhold til den tid, der er afsat til forløbet?

### Forslag til indhold i undervisningen

I arbejdet med temaer som genbrug, grønne byer og fællesskab kan der hentes inspiration fra samtidskunstnere, som arbejder med lignende temaer. I undersøgelsesfasen kan eleverne gå på opdagelse i deres nærmiljø med særligt blik for noget, der trænger til forandring. Herefter kan eleverne præsenteres for forskellige kunstneriske strategier og greb, som udvalgte samtidskunstnere har benyttet sig af. I den eksperimenterende fase kan eleverne afprøve nogle af disse kunstneriske greb og dermed sætte anderledes, kunstneriske vinkler på givne problematikker.

### Progression

Elevernes håndværks- og udtryksmæssige forforståelse og motoriske færdigheder er i den indledende undervisning ofte begrænset. Eleverne vil kunne fremstille og tale om billeder ud fra en umiddelbar forståelse, og derudover vil eleverne kunne anvende enkelte fagbegreber. Efterhånden som elevernes færdigheder, viden og kundskaber øges, kan eleverne fremstille billeder på baggrund af analyse og fortolkninger samt perspektivere og aktualisere deres billedfremstilling.

Progressionen består således af gradvist øgede krav til eleverne mht. at kunne løse opgaver inden for de stillede rammer ud fra fagets tre kompetenceområder; billedfremstilling, billedanalyse og billedkommunikation.

### Refleksionsspørgsmål

- Hvad har eleverne arbejdet med, og hvad kan der bygges videre på?

### Billedsamtalet

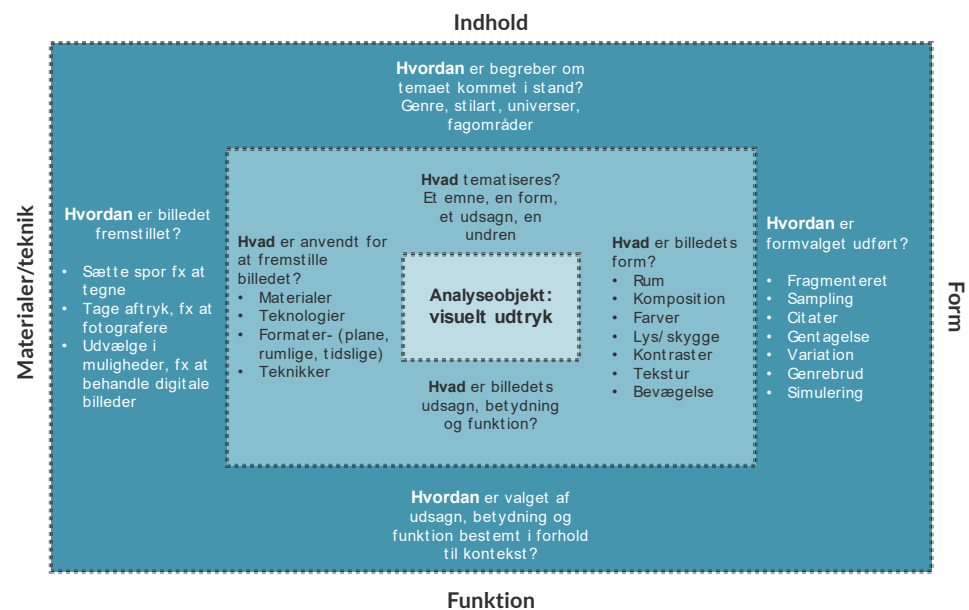
Billedsamtalet er både en billedkvalificerende metode og et evalueringsredskab. Den er med til at kvalificere elevens arbejde, fagsprog, bevidsthed og refleksionsniveau. Billedsamtalet kan bruges som optakt, inspiration og brainstorm til et undervisningsforløb om fx landskaber. Hvad er et landskab? Hvordan ser et landskab ud forskellige steder i verden? Eller billedsamtalet benyttes undervejs i forløbet, hvor eleven har brug for vejledning i sin videre proces med landskabsbilledet, eller i slutningen af forløbet, hvor klassen og eleven evaluerer billedprocessen. Billedsamtalet kan således være lærerens redskab til at få indblik i, hvad eleverne er i gang med at udtrykke, ligesom samtalen kan udgøre elevernes primære adgang til at tilegne sig en faglig terminologi i billedkunst. Gennem billedsamtalet kan eleverne få mulighed for at give udtryk for egne intentioner samt at lytte til klassekammerater, som kan give udtryk for deres intentioner med billedarbejdet. Denne proces indebærer skift mellem intuitive og analyserende tankemønstre.

Billedsamtalet kan gribes an på mange måder, fx kan den tage afsæt i elevernes umiddelbare oplevelser af billedet. Hvad kan man se? Hvad er eleven optaget af i billedet? Hvad undrer? Er der noget, der særligt lægges mærke til? Eller man kan gå mere systematisk til

værks; fx forholde sig til indholdet. Hvad forestiller det? Billedets form kan gøres til genstand for analyse. Hvilke virkemidler er anvendt, og hvordan? Hvilke materialer og teknikker er anvendt? Når man samtaler om billeder kan der benyttes den udvidede analysemodel. Modellen består af to lag. Det inderste lag er Analysemetodens "Hvad". Det yderste lag er Analysemetodens "Hvordan".

Billedsamtalet er ikke begrænset til kun at foregå i billedkunstlokalet, men kan ligeledes foregå uden for skolen, fx på udstillinger, i byens rum, i bygninger og i naturen. Det er vigtigt at læreren rammesætter billedsamtalet, så alle elever får lyst og mod på at deltage".

Figur 2. Den udvidede analysemodel. Kilde: Mie Buhl



### 3.3 Evaluering af undervisningen

Man kan arbejde med evaluering på forskellig vis i billedkunst, enten formativt som en proces, hvor lærer og elever giver løbende feedback og vejledning i forhold til billedfremstillingen, eller summativt som en afsluttende udstilling, præsentation eller anden evalueringsform. Ligeledes er billedsamtalet et summativt og formativt evalueringsredskab. Evaluering kan således finde sted inden for alle tre kompetenceområder.

#### Portfolio

En anden måde kan være, at eleverne tager fotos undervejs i deres billedproces og af det færdige værk. De kan herefter skrive, hvad de har oplevet som udfordrende i opgaven, hvordan det blev løst, og hvad de er tilfredse med i det færdige værk. Det kan være en fysisk eller digital logbog, en skitsebog eller en portfolio. Eleverne kan evt. selv fremstille deres portfolio som en stor bog, hvori der kan sættes fotos ind, tegnes og skrives. På denne måde kan portfolioen få et meget personligt udtryk.

#### Digital portfolio

Der kan bruges en digital portfolio som evalueringsredskab. En digital portfolio er en mappe, hvor eleverne samler deres arbejde over en længere periode. Den digitale portfolio i billedkunst kan anvendes på flere måder, fx kan den have fokus på læring og samarbejde med fokus på processen. Den kan også fungere som en præsentationsmappe med fokus på det færdige produkt, fx en buste i ler/skulptur. Eleverne uploader løbende billeder eller film af deres arbejde. Eleverne giver hinanden feedback på arbejdet, så der sker en naturlig udveksling mellem den praktiske billedfremstilling og den teoretiske del af billedkunst-

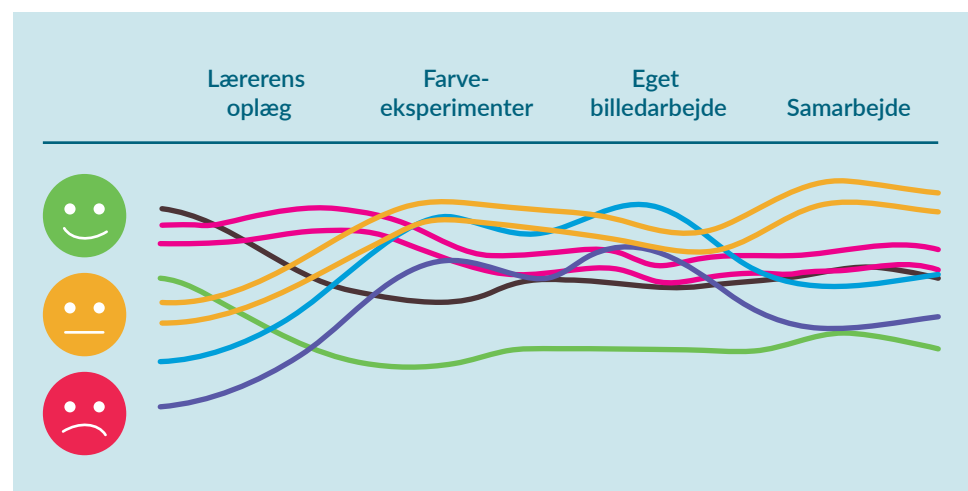
forløbet. Eleverne kan gennem feedbacken træne faglige begreber, der gør det muligt for dem at drøfte deres billedfremstilling med andre elever.

### Oplevelseskurve

En mere kropslig og visuel måde at evaluere billedkunstforløbet på kan være, at eleverne med en farve skal tegne en kurve på et fælles stykke papir, som indikerer den enkeltes oplevelse af udvalgte punkter fra billedkunstforløbet. Alle elever tegner deres streg eller kurve ind på papiret, og på den måde opstår et visuelt udtryk for klassens samlede evaluering eller oplevelse. Der rulles papir ud på gulvet, ca. to til tre meter, og læreren skriver så de punkter, som der skal evalueres ud fra, øverst på papiret.

Papirudgaven giver mulighed for, at man kan gemme evalueringen og genbesøge den inden opstart af næste billedkunstforløb, eller at man kan hænge den op i klassen. Man kan også tegne evalueringskurven på tavlen. I venstre side af papiret tegner læreren (eller eleverne) tre smileyer, hhv. en grøn, gul og rød. Hver elev tegner sin evaluerings- eller oplevelseskurve ud fra punkterne, og bagefter tales der måske uddybende om, hvad der fungerede godt og mindre godt i processen. Læreren kan sammen med eleven beslutte, hvilke punkter der skal evalueres.

Figur 3: Frit efter evalueringsmodel med inspiration fra [ideide.dk](http://ideide.dk)



### Refleksions spørgsmål

- Hvordan bringes en elev videre i sin billedfremstillingsproces, når vedkommende fx bliver hurtigt færdig eller kommer og siger "Er det godt nok?"
- Hvad ønsker jeg som lærer at sætte fokus på i evalueringen?
- Hvilken evalueringsform vil egne sig til dette fokus?

# 4 Forholdet mellem kompetencer og indhold

Kompetencerne i billedkunst beskriver evnen til at anvende viden og færdigheder i konkrete, praktiske sammenhænge. Undervisningen lægger bl.a. op til, at eleverne kan undersøge, eksperimentere, reflektere og kritisk tage stilling til udtryksformer, arbejdsmetoder og materialevalg med henblik på at kommunikere gennem billeder.

Oversigt over kompetenceområder og kompetencemål

Kompetenceområde	Efter 3. klassetrin Kompetencemål	Efter 6. klassetrin Kompetencemål
Billedfremstilling	Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder.	Eleven kan eksperimentere med og udtrykke sig i billeder med vægt på tematisering.
Billedanalyse	Eleven kan samtale om egne og andres billeder.	Eleven kan analysere og vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder.
Billedkommunikation	Eleven kan kommunikere med billeder.	Eleven kan kommunikere idéer og betydninger visuelt.

Nedenfor uddybes de tre kompetenceområder og deres relation til færdigheds- og vidensområderne. Områderne beskrives enkeltvis, og der gives eksempler på, hvordan der i undervisningen kan arbejdes med disse, samt hvordan elevernes faglige progression kan udfolde sig.

## 4.1 Kompetenceområdet: Billedfremstilling

Færdigheds- og vidensområderne er:

*Tegning og grafik, maleri og collage, skulptur og arkitektur, digitale billeder.*

Kompetencemålet efter 3. klasse, "Eleven kan udtrykke sig i plane, rumlige og digitale billeder", lægger op til, at eleverne får kompetencer i at udtrykke sig inden for færdigheds- og vidensområderne tegning og grafik, maleri og collage, skulptur og arkitektur samt digitale billeder.

Eleverne opbygger et begyndende fundament i praktisk billedfremstilling, hvor eleverne kan lære at udtrykke fantasi, følelser, oplevelser og viden.

I kompetencemålet efter 6. klasse videreudvikler eleverne deres billedudtryk inden for samme færdigheds- og vidensområder, men på mellemtrinnet lægges der vægt på elevernes undersøgende og eksperimenterende tilgang til deres billedudtryk med henblik på, at eleverne i højere grad kan kvalificere deres valg af form, farve og materiale inden for de

forskellige udtryksformer. Der er således mulighed for at eksperimentere med kombinationer af færdigheds- og vidensområderne.

Med vægt på tematisering arbejder eleverne med billedfremstilling. Elevens intention med billedet er i fokus, og efterhånden kan eleverne lære både at visualisere deres intention og sætte ord på deres idé og proces frem mod det færdige værk.

### **Tegning og grafik 4.-6. klassetrin**

Tegning er et basisområde i faget, dels som redskab til skitsering af idéudkast og dels som selvstændigt udtryk, fx iagttagelsestegningen eller tegning ud fra fri fantasi. På begyndertrinnet kan eleverne tegne ud fra fantasi, idéer og oplevelser og få erfaring med blyantens mange udtryksmuligheder i forhold til blyantens tryk på papiret, ved at farvelægge kun ved hjælp af blyantens gråtoner fra svagt grå til nærmest sort.

Grafik er en udtryksform, som ofte har kontrast og forenkling som bærende æstetisk virkemiddel. I arbejdet med grafik kan eleverne få erfaring og viden om grafikens og trykteknikkens mulighed for reproduktion af det samme billede. På begyndertrinnet introduceres eleverne til enkle trykteknikker som fx frottage (gnidetryk), højtryk med materialet styroform, eller der kan eksperimenteres med aftryk fra forskellige ting (planttryk) som skoaftryk, prop eller svamp. Frottage kan være af forskellige strukturer, som findes

i naturen eller i byrummet. Introduktion til begrebet kliché kan være en videreudvikling af arbejdet med frottage, hvor eleverne kan klippe bogstaverne i deres navn eller figurer ud i karton, som herefter kan limes på et andet stykke karton (en kliché). Eleverne kan herefter lave en frottage af klichéen.

På mellemtrinnet begynder eleverne at kunne tegne mere detaljeret ud fra iagttagelser og kan efterhånden tilføje deres tegninger stemning ved hjælp af fx lys, skygge og dybde i billedet. Eleverne kan udvikle kompetencer i at anvende tegning som redskab til skitsering af forskellige idéer i forbindelse med et tematisk billedarbejde. Eleverne kan efterhånden introduceres for flere forskellige tegnemetoder som konturtegning, blindtegning, croquis eller collagetegning, og eleverne kan anvende flere forskellige slags tegneredskaber, som bløde blyanter, kridt, kul, tusch, pen, pensel, m.m.

Motorikken og evnen til at håndtere værktøj er mere veludviklet på mellemtrinnet, og mere avancerede trykteknikker kan introduceres. Fx linoleumstryk (højtryk) og plexiglas (dybtryk), hvor eleverne kan arbejde med forskellige skæremetoder, prægning og skraveringer i materialet. Inden skærearbejdet kan eleverne undersøge, hvad spejlvending af motivet betyder for det færdige billedudtryk.

### **Maleri og collage 3.-6. klasse**

Maleri på begyndertrinnet kan tage afsæt i elevernes egne idéer og oplevelser. Eleverne kan arbejde med undersøgelser af farverblandinger ud fra en viden om primær- og sekundærfarver med henblik på praktisk billedfremstilling af fx et forårsmaleri ved hjælp af farverne gul, blå og hvid. Et varmt maleri med gul, rød og hvid eller et mystisk billede med rød, blå og sort. Eleverne får herigennem viden om metoder til blanding af farver og nuancer samt tekniske erfaringer med anvendelse af penslen.

I collage sammensættes billedelementer, der arbejdes i mange lag, og nye virkninger kan opnås. Overraskende sammenstillinger i collagen kan give nye idéer, som eleverne kan eksperimentere videre med. På begyndertrinnet kan eleverne introduceres for collage-teknikken med afsæt i et tema, fx "landskab". Med inspiration fra forskellige typer landskab eller deres egen forestilling om et specifikt landskab fremstilles en collage med udklip af billedelementer fra bøger og blade. Eleverne får viden og erfaringer med både at rive og klippe billedelementerne samt påsætning af billedelementer ved hjælp af overlappning.

På mellemtrinnet kan der bygges videre på arbejdet med farvelære, hvor der fx kan eksperimenteres med komplementærfarvernes særlige betydning for billedudtrykket med referen-

cer til fx ekspressivt maleri eller reklamens brug af komplementærfarver. Der kan arbejdes med komposition og lagdelt billedopbygning, som fx baggrund, mellemgrund og forgrund. Der kan ligeledes arbejdes med toning af farverne i arbejdet med skygge og dybde i billedet. Eleverne kan i arbejdet med maleri fx eksperimentere med ismernes særlige malemetoder og billedudtryk. Med maleri kan der arbejdes i flere lag ved at arbejde med oliekridd oven på maleriet for at fremhæve eller forstærke udtrykket. Efterhånden kan eleverne selvstændigt forholde sig til et bevidst valg af farver og maleteknikker.

Eleverne arbejder med en mere bevidst tilgang til collagen i forhold til fx komposition, valg af billedelementer og deres placering på billedfladen. Eleverne kan arbejde med en videreudvikling af collagen til fx combine painting, hvor collage og maleri kombineres, eller assemblage, hvor tredimensionale genstande tilføres, og billedfladen får en rumlig dimension.

### **Skulptur og arkitektur 3.-6. klassetrin**

Skulptur er en tredimensionel genstand. Man kan gå rundt om en skulptur og føle på den. Skulpturer kan være mange ting, fra en marmorfigur til en installation af udstoppede hundehvalpe eller en guldfisk i en blender. Arbejdet med rumlig form kan give eleverne taktile og kinæstetiske erfaringer. Afhængigt af materialevalg til skulpturarbejdet er der tre former for skulpturelle arbejdsmetoder, der gør sig gældende: Modellering, sammenføjning og udhugning.

På begyndertrinnet kan der både arbejdes med modelleret og sammenføjnet form i formdannelsen af skulpturer og tableauer. I fremstilling af rumlige skulpturkonstruktioner, som fx rumvæsner, robotter eller trolde i forskellige genbrugsmaterialer, er det sammenføjningsteknikker, som kan anvendes og sammensættes med fx tape, lim eller limpistol. I arbejdet med modellering i fx ler kan eleverne arbejde med "familien" som tema og modellere en skulptur af hele familien siddende i en sofa. Eleverne introduceres til enkle modellerings- og sammenføjningsteknikker i ler i arbejdet med at modellere elevens familiemedlemmer.

Arkitektur handler om bygninger, rum, byer, haver, parker og pladser. I arbejdet med arkitektur kan eleverne lære at sanse, registrere og vurdere de nære fysiske omgivelser. Arkitektur handler både om krop, kommunikation og funktion. Rummenes udformning kan signalere en bestemt stemning eller funktion. En bygning kan signalere en særlig status i byrummet. På begyndertrinnet kan der arbejdes med arkitektur, der kan tage afsæt i elevernes nære miljø, fx det område og det hus, som eleven bor i. Der kan samtales om forskellige hustyper, eleven ser på vej til skole, husets elementer og funktion, hvilken oplevelse man får i forskellige rum, både inde og ude. Herefter kan der arbejdes med tegning af elevens eget hus med så mange detaljer i billedet som muligt. Elevernes huse kan herefter fremstilles i 3D med anvendelse af fx pap og papkasser.

På mellemtrinnet introduceres eleverne til skulpturarbejde i flere typer materialer som fx ostevoks, beton, papmache, gips, eller flamingo, og der kan udvides med arbejdsmetoden udhugning i fx gasbeton, gips, sæbe eller fedtsten. Udhugning er den mest krævende metode til rumlig fremstilling. Processen kræver en god øje-/håndkoordination og rumlig forestillingsevne og er derfor velegnet i slutningen af mellemtrinnet. Der kan eksperimenteres med inddragelse af omgivelserne i skulpturarbejdet, hvor eleverne kan introduceres til installationskunst som genre og udfordres ved, at deres installation skal gå dialog med stedet og publikum. Fx kan arbejdet med landart være intro til det videre arbejde med installationskunst i det offentlige rum.

Eleverne arbejder ligeledes videre med mere komplekse opgaver, og deres viden om form og funktion i arkitektur udbygges. Det kan fx være undersøgelser af byens rum og deres funktion. Eller der kan arbejdes med arkitekturmodeller, der viser elevernes visioner om det bedste klasseværelse. Hvilke funktioner skal klasseværelset tilgodese? Der kan arbejdes med fremtidsscenerier i arkitektur fx ud fra temaerne "Byer i vand" "Fantasiens huse" og "Grønne byer".

### Digitale billeder 3.-6. klassetrin

På begyndertrinnet kan eleverne arbejde med digital fotografering og tilegne sig viden om elementernes placering i motivet, frø-, fugle- og centralperspektiv. Eleverne kan undersøge og eksperimentere med fx zoom, skarphed, lys og bevægelse. Eleverne kan introduceres til enkle billedbehandlingsprogrammer, hvor de kan få erfaring med forskellige digitale funktioner. Der kan arbejdes med animationsteknikker og digitale billedfortællinger fx stop-motion.

På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med fremstilling af fx digitale collager, hvor der kan arbejdes med flere lag, forskellige filtre og andre relevante digitale billed teknikker. Fx kan der arbejdes med parafrase over et guldalderbillede, hvor der kan tilføjes nutidige elementer i billedet. For eksempel kan bondehuset erstattes af et parcelhus. Eller farverne ændres i billedet og begrænses evt. kun til to, fx blå og gul.

Eleverne kan arbejde med levende billeder og tilegne sig viden om og erfaringer med fx storyboard, klipning af filmsekvenser, filmlyd og voice-over. I slutningen af mellemtrinnet kan eleverne introduceres til at arbejde med skulptur, arkitektur eller landskaber i et 3D program, samt fx eksperimentere med mulighederne i 3D print.

## 4.2 Kompetenceområdet: Billedanalyse

Færdigheds- og vidensområderne er:

*Billedgenrer, billedkomposition, billedfunktion.*

Billedanalyse handler om, at eleven gennem billedsamtalen oplever, beskriver, fortolker og analyserer billeder og lærer at vurdere udtrykket i både sine egne og andres billeder i forhold til indhold, udtryksform, materialer, teknik og funktion. Eleverne går fra den umiddelbare samtale om egne og andres billeder til efterhånden at kunne vurdere mange forskellige billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder. Færdigheds- og vidensområderne billedgenrer, billedkomposition, billedfunktion går igen på alle klassetrin med stigende progression.

Efter 3. klassetrin kan eleverne samtale om egne og andres billeder ud fra forskellige kriterier. I den fælles billedsamtale opøver eleverne de første kompetencer i både at se på billeder, sætte ord på det, de ser, og give respons på andres billeder på en konstruktiv måde. Eleverne lærer at aflæse informationer i billeder og lede efter spor, der kan åbne for en bredere forståelse og oplevelse af billedet. Enkle fagbegreber introduceres.

Efter 6. klassetrin handler det om, at eleverne lærer at vurdere billeders anvendelse inden for forskellige kultur- og fagområder. At kunne vurdere billeder kan fx handle om, at eleverne ud fra forskellige kriterier som genre, komposition og funktion kan vurdere billeders hensigt og betydning. Ved at undersøge, sammenligne og fortolke billeder, udvikles elevernes analytiske kompetencer og fagsprog. Inden for kulturområder som fx kunst, sport, musik, cosplay, streetart og spil, kan der arbejdes med deres særlige visuelle karakteristika. Det kan ligeledes undersøges, hvordan man forskellige steder i verden udtrykker sig inden for fx streetart eller musikvideo.

Fagområder kan fx være de billeder, eleverne møder i skolens fag, hvor der kan tales om, hvordan billederne fortæller deres historie i forhold til den skrevne tekst. Inden for billedanalyse kan der ligeledes arbejdes med forskellige blikpositioner, fx turistblik og rengøringsblik, som kan udfordre elevernes oplevelser og forståelse af billeder. På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med multimodale produktioner med henblik på at opøve forståelsen for hvordan billeder, tekst og lyd kan spille sammen i en helhed.

### **Billedgenrer 3. - 6. klasses trin**

Billeder kan inddeles i mange forskellige genrer og kategorier. Det kan handle om, at eleverne får kompetencer i at kunne skelne mellem et bredt udvalg af billedgenrer og billedkategorier både gennem praktisk billedfremstilling, lærerens oplæg og øvelser.

På begyndertrinnet kan eleverne arbejde med forskellige typer af motivkredse, som fx portræt, landskab, sport, familie billeder. I forhold til genre kan eleverne arbejde med computerspil til børn. Her kan eleverne undersøge farvevalg i forhold til spiltype og arbejde med kategorisering efter, hvem spillene henvender sig til. Er der fx en sammenhæng mellem farvevalg og spiltype?

På mellemtrinnet kan der arbejdes med at kategorisere billeder efter centrale perioder i kunsthistorien og tilegne sig viden om stilarter og formsprog inden for disse. Fx kan eleverne se eksempler på, hvordan børn over tid er blevet fremstillet i familiemalerier i forhold fremstillinger i børnebøger, film som fx Pippi Langstrømpe og MGP.

### **Billedkomposition 3. - 6. klasses trin**

Billedkomposition handler om billedets opbygning og billedelementernes placering i billedet.

På begyndertrinnet kan der arbejdes med forgrund, mellemgrund og baggrund i billedet. Fx kan eleverne opbygge små tableauer, hvor det bliver synligt for eleven, hvad der menes med forgrund, mellemgrund og baggrund. Eleverne kan tilegne sig viden om enkle fagudtryk og fagbegreber i samtalen om billeders opbygning. Der kan arbejdes med fugle-, frø- og normalperspektiv fx gennem digital fotografering med henblik på praktisk erfaring med forskellige synsvinkler.

På mellemtrinnet udbygger eleverne deres forståelse for billedkomposition ved fx at forholde sig til billedets dynamik, synsvinklens betydning og farvernes virkning. Eleverne kan tilegne sig viden om blandt andet balance og rytme i billedet og om farvernes betydning i forhold til fx en kulturel kontekst. I forbindelse med fremstilling af fx plancher, plakater og foldere kan der arbejdes med de layoutmæssige greb, som skal til, for at kompositionen kan understøtte formålet.

### **Billedfunktion 3. - 6. klasses trin**

Billedfunktion handler om, at billeder og genstande har forskellige funktioner i forskellige kontekster. Det kan være en funktion med henblik på, at beskueren fx skal få en oplevelse, en oplysning eller skal foretage en handling.

På begyndertrinnet introduceres eleverne til, at billeder kan have en bestemt funktion. Fx kan de præsenteres for en stol, et portrætfoto, et murmaleri eller en plakat for skolemælk, hvor samtalen drejer sig om hvilken funktion der kan være tale om.

Ligeledes kan billeders funktion handle om visuelle symbolers betydning, som fx hieroglyffer, piktogrammer og emojis.

På mellemtrinnet kan elevernes viden om billeders funktion udvides ved at undersøge, hvilken funktion et billede eller genstand kan have i en given kontekst.

Fx kan en stol bruges til at sidde på, men afhængig af hvor den står, og på hvilken måde den er stillet op, kan der ændres på funktionen. Stolen kan fx være anbragt på en overraskende måde, så stolens funktion fjernes og i stedet bliver en skulptur. Der kan ligeledes arbejdes med blikpositioner med henblik på at eleverne bliver bevidste om, at vi opfatter billeder forskelligt afhængigt af "øjnene der ser". Der kan eksperimenteres med, hvordan et rum kan opleves, hvis man er ejendomsmægler, håndværker eller rengøringspersonale.

Eller eleverne kan på en kunststilling få til opgave kun at have fokus på billeder med lige streger eller en bestemt farve.



## 4.3 Kompetenceområdet: Billedkommunikation

Færdigheds- og vidensområderne er:

*Udstilling, udstilling og formidling.*

Billedkommunikation handler om, at eleverne arbejder med præsentation af deres billeder for andre, og om at blive i stand til at kommunikere til andre med henblik på at formidle en idé eller budskab gennem billeder. Færdigheds- og vidensområderne består således af udstilling efter 3. klassetrin og udstilling og formidling efter 6. klassetrin.

### **Udstilling og formidling 3. - 6. klassetrin**

Udstilling er en vigtig del af billedkunstoffaget, og det er vigtigt for eleverne, at de oplever, at deres billeder bliver set og modtaget af andre. Udstilling kan fungere som både en kommunikationsform og en evalueringsform. En udstilling kan præsentere elevernes færdige værker eller et procesforløb og kan samtidig bestå af forskellige visuelle udtryksformer som fx en digital præsentation, som viser progressionen i elevens skitsearbejde. I tilknytning til udstillingen foregår der ofte en uformel evaluering, idet eleverne oplever publikums respons på deres udstilling.

På begyndertrinnet kan det handle om, at eleverne præsenterer deres egne billeder i det nære miljø, som fx skolens fællesarealer eller skolens hjemmeside, og at de får viden om enkle præsentationsformer, som fx anvendelse af passepartout, billedtekster og fx PowerPoint eller iMovie/Moviemaker.

På mellemtrinnet kan eleverne arbejde med udstilling af deres billeder, som kan nå ud til et bredere publikum, fx biblioteker, plejehjem, storcentre eller det offentlige rum. Der kan arbejdes med forskellige formidlings- og layoutmæssige greb i opsætningen af udstillingen med henblik på at fange publikums opmærksomhed og skabe nysgerrighed og forundring.

Eleverne kan arbejde med at videreudvikle deres kendskab til digitale udstillinger i form af fx præsentationsværktøjer som Prezi og PowerPoint, blogs og forskellige sociale medier. Det kan være formidling af et procesforløb, hvor de forskellige faser i arbejdet præsenteres. Der kan eksperimenteres med forskellige layoutmæssige og auditive virkemidler inden for de forskellige digitale udtryksformer.

Formidlingsdelen kan fx også bestå af fremstilling af plakater og invitationer til skoleforestillingen, eller det kan være fremstilling af plancher, som skal formidle et bestemt fagligt indhold. Eleverne kan få mulighed for at udnytte deres viden om layout og visuel kommunikation.

# 5 Almene temaer

---

Undervisningsmiljøet har betydning for elevernes fordybelse og trivsel i faget billedkunst. Også andre faktorer kan spille ind for at gøre undervisningen så vellykket som muligt. Forældre, der positivt anerkender faget, mulighederne for at møde det omgivende samfund gennem åben skole, varieret undervisning samt elevinddragelse i videst muligt omfang kan alt sammen øge elevernes udbytte af de æstetiske læreprocesser, som kendetegner undervisningen.

## Undervisningsmiljø og trivsel

Undervisningen i billedkunst foregår oftest i et værksted, som rummer andre muligheder og udfordringer end et almindeligt klasselokale. Det kan anbefales, at eleverne lærer bestemte færdselsregler i værkstedet, som at lægge materialer på plads, således at lokalets muligheder præsenteres så klart som muligt. Eleverne kan have faste opgaver i lokalet, der sikrer ro og en tydelig struktur for oprydningen. Det er vigtigt, at der kan luftes ud, da fx akrylmaling indeholder stoffer, som kan være generende. Ved ny indretning kan det være en god idé at lægge værkstedet i stueplan, så undervisningen kan flytte udendørs, når man arbejder med støvende materialer som gips, eller når man arbejder med store formater som fiberbetonskulpturer eller land art.

Foruden det fysiske undervisningsmiljø er det givende at skabe et undervisningsmiljø, der understøtter elevernes forestillingsevne, fantasi og frie udtryk, så der er gode forudsætninger til stede for eksperimenter og kreativitet i billedfremstillingen.

Det er vigtigt, at eleverne har en nysgerrig, åben og faglig tilgang til hinandens arbejde. Dette kan lærerens måde at tale med eleverne om deres arbejde på støtte. Bevidstheden om, at alle kan støde på udfordringer og opleve modstand, når man arbejder med billedfremstilling, kan være med til at skabe tryghed og en god atmosfære i billedkunstlokalet. Det at kunne udtrykke sig på en alsidig måde på baggrund af en indsigt i materialer, teknikker og virkninger, og det at kunne holde fast i sin vilje til, hvad man vil have udtrykt, er med til at styrke elevernes trivsel.

## Forældresamarbejde

En skitsebog eller en portfolio kan være med til at inddrage forældrene i arbejdet i billedkunst, og det samme kan udstillinger, hvor forældrene inviteres. Man kan også inddrage forældrenes viden og erfaringer i arbejdet, fx ved at arbejde med familie, med kulturer og med indblik i arbejdspladser. Med billeder kan man sætte fokus på emner og forhold, og man kan endda sætte en debat i gang med et billedprojekt. Billedkunstlæreren kan på denne måde inddrage forældrene i samarbejdet.

## Åben skole

Da billedkunst er et fag, som kan beskrive de fleste af livets forhold og verdens fænomener, er det oplagt at involvere faglighed fra billedkunst i åben skole-projekter, som også kan give inspiration til billedkunstundervisningen, både når man besøger et kunstmuseum eller får besøg af en kunstner. Billedkunst rummer oplagte muligheder for eksternt samarbejde, både med professionelle som arkitekter, kunstnere eller dekoratører, eller når man i forlængelse af arbejdet med udstillinger samarbejder med eller besøger museer.

Sådanne besøg kan med fordel planlægges tidligt, således at undervisningen på skolen både kan lægge op til besøget, men at man også kan bruge besøget som en måde til at skabe rum til fordybelse og eksemplificering af de emner eller temaer, der arbejdes med i faget. Lærers forberedelse af undervisningen kan også finde sted på eksempelvis kunstmuseet. Man kan arbejde med en kunstner, men man kan også tage udgangspunkt i en teknik, som fx tegning, et indhold som portrætter eller med selve udstillingsmediet, hvis museet fx arbejder med installationer.

Ligeledes kan faglighed fra billedkunst (video, foto, skitser) bruges i omsætningen af viden, når man besøger eksterne samarbejdspartnere, ikke mindst når eleverne er forberedte og ved, hvad de skal bruge besøget til, og når læreren følger tråden op tilbage på skolen. Eksterne samarbejdspartneres tilbud skal som andre læremidler redidaktiseres af læreren og omsættes af eleverne, fx fra en udstilling til et billedarbejde.

Samarbejde med den lokale billedskole kan også være et element i undervisningen af længere eller kortere varighed. Billedskolen kan ofte tilbyde gode værkstedsfaciliteter og samarbejde med undervisere med en kunstnerisk erhvervsmæssig baggrund, hvilket kan give nogle nye og anderledes vinkler på undervisningen.

## 6 Tværgående emner og problemstillinger

---

Billedkunst indgår som en naturlig del i tværfaglige sammenhænge med mange af folkeskolens fag. Samarbejdet kan være at bidrage til undervisningen i fælles temaer, men der kan også tages afsæt i billedkunsthaget. Samarbejdet bør altid være ligeværdigt med plads til hvert af de bidragende fags fagligheder. Da alle fag benytter billeder i deres formidling, er der mange muligheder for at indgå i tværfaglige samarbejder.

Fx anvendes der farveblandinger i billedkunst, herunder viden om farvernes oprindelse, fremstilling af farver og brydning med lyset, og dette kunne indgå i et samarbejde med natur og teknik.

I billedkunst kan der arbejdes med grafisk layout, og denne viden kan flyttes ind i mange af folkeskolens fag, hvor fx elevernes plancher og PowerPoints kan kvalificeres yderligere.

I billedkunst kan der arbejdes med menneskets proportioner, fx det gyldne snit og perspektiv, hvilket kalder på et naturligt samarbejde med matematik.

I forbindelse med skoleforestillinger vil det være naturligt at inddrage billedkunst, når der fx skal fremstilles rekvisitter og kulisser. Her kan eleverne bidrage med viden om, hvordan kulissetegninger kan projiceres op i stor skala, og hvordan eksempelvis farver kan illudere dybdevirkning.

# 7 Tværgående temaer

---

I billedkunst indgår de tværgående temaer sproglig udvikling, it og medier samt innovation og entreprenørskab.

## 7.1 Sproglig udvikling

Den sproglige udvikling kan give eleverne et fagsprog, hvormed de kan kommunikere præcist om og med faget. Sproglig deltagelse er vigtig, når eleverne skal lære om billedkunst, da eleverne bedst forstår og husker det, de selv har fået lov til at sætte ord på og forklare.

Et sprogligt deltagende, fagligt elevfællesskab kan være karakteriseret ved, at der tales og skrives om det, eleverne arbejder med i billedkunst, og at de lytter til hinandens synspunkter og erfaringer undervejs.

### Ordbog

Med udgangspunkt i aktiviteten "Ordbog" kan eleverne skrive deres egne ord, som knytter sig til det aktuelle billedkunstforløb, i deres egen ordbog. Tegninger og samtaler sætter tanker i gang og støtter elevernes hukommelse som grundlag for skriveprocessen. Hensigten er, at eleverne på baggrund af tegninger og samtaler får mod på at skrive deres egne ord, der forklarer begreber, der knytter sig til et undervisningsforløb, fx surrealisme. Eleverne kan præsenteres for surrealismens begreber og skabe billeder og ord, der knytter sig til disse. Elever kan tegne billeder af de fakta, der er gennemgået i lektionen, og skrive enkelte ord knyttet til tegningerne. Eleverne kan herefter vise hinanden, hvad der er tegnet, og de kan forklare og stille hinanden spørgsmål.

### Ordposen

Med et billedkunstobjekt i en pose går alle elever rundt blandt hinanden og interviewer på skift hinanden om det objekt, der er i posen. Hensigten er her, at eleverne spørger, forklarer samt lytter til det, en samtalepartner siger, for senere at kunne bruge det selv. Billedkunstobjektet i posen er hemmeligt. Det handler om at finde ud af, hvad det er, ved at spørge til, hvordan objektet ser ud, hvad kan det bruges til i billedkunst, hvordan det føles m.m. Eleverne går rundt mellem hinanden og finder en makker og spørger på skift ind til, hvad der er i posen. Når begge elever tror, de har gættet, hvad der er i kammeratens pose, bytter de poser. Der findes herefter en ny makker. Denne gang har eleven en andens objekt med, som man nu skal svare på spørgsmål om ud fra det, man ved, fra første runde.

### Flip-flap

Med udgangspunkt i aktiviteten "Flip-flap" kan eleverne skrive deres egne ord og indsætte billeder, som knytter sig til undervisningsforløbet, i deres egen flip-flap. Flip-flappen kan understøtte elevernes hukommelse som grundlag for samtalerne med hinanden.

Eleverne får mulighed for at træne brugen af fagsprog mere præcist. Samtidig får de skærpet opmærksomheden på, hvad der karakteriserer og bestemmer de enkelte begreber, der knytter sig til faget billedkunst. Eleverne laver deres egen flip-flap, som de kan udfylde med farver, tal og billeder, der knytter sig til fx et tema, der arbejdes med i billedkunst. Eleverne går rundt mellem hinanden og flip-flapper hinanden og beskriver de begreber, som flip-flappen anviser.

## 7.2 It og medier

I kompetenceområdet billedfremstilling indgår it og medier som et selvstændigt færdigheds- og vidensområde via digitale billeder. It og medier anvendes både som inspiration, som redskab til billedproduktion og som kommunikation i og om faget. Når der arbejdes med it i billedkunst, åbnes der for et stort potentiale af visuelle muligheder i programmer og apps, hvor der kan eksperimenteres med og udvikles på billedudtrykket. Ligeledes giver de digitale platforme mulighed for at kommunikere elevernes billedproduktioner til mange.

It i billedkunst gør det således muligt at arbejde med elevernes it-kundskaber og færdigheder og samtidig opøve elevernes visuelle kompetencer. I begrebet visuelle kompetencer ligger evnen til at afkode og aflæse visuelle materialer, men også til at skabe betydningsproduktioner via visuelle udtryksområder.

It i billedkunst giver mulighed for nye æstetiske måder at udtrykke sig på. Ligesom, der kan arbejdes med flere modaliteter, hvor billed, lyd og tekst kan indgå i en helhed.

## 7.3 Innovation og entreprenørskab

I billedkunst er den innovative og entreprenante tankegang naturligt indlejret i faget. Elevernes iboende nysgerrighed leder til nye idéer i billedfremstillingen. I et forløb med temaet "Ikke-steder på skolen" kan der arbejdes med stedsspecifik kunst. Eleverne kan fx undersøge steder, der er tomme, forladte gennemgangsrum, steder, der ikke bliver brugt, osv. Disse steder fotograferes, og eleverne undersøger, evt. ud fra interview med brugerne, elever og lærere på skolen, hvorfor disse rum eller steder ikke bliver brugt optimalt eller ikke inviterer til ophold. Er det farverne, møblerne, rummets indretning, akustikken eller lugten?

På baggrund af elevernes viden om stederne kan eleverne gennem kreative processer frembringe forslag og idéer til, hvordan stederne kan blive rarere og måske mere synlige og inviterende. I fællesskab kan eleverne fremstille værker eller objekter, der går i dialog med stedet eller rummet. Der kan søges inspiration hos samtidskunstnere, der arbejder med stedsspecifik kunst, og der kan tages afsæt i innovative greb og metoder, der knytter sig til disse.

# 8 Tilpasning af undervisning til elevernes forudsætninger

---

Undervisningsdifferentiering er en naturlig del af billedkunstundervisningen. Billedfremstillingen omkring fælles temaer kan af eleverne løses på forskellige niveauer, og afhængigt af opgavens karakter kan der differentieres med hensyn til metoder og materialer. Elever med god sans for de visuelle udtryksformer kan udfordres med vanskeligere teknikker eller alternative materialevalg. De fleste opgaver i billedkunst giver mulighed for mange forskellige løsninger.

# 9 Referencer

---

Buhl, Mie (2011): *Visuel Kulturpædagogik*. Hans Reitzels Forlag

Christensen, Knud Erik og Marxen, Henrik (2018), *Visualitet i undervisningen*,  
Forlaget Meloni

[www.ideide.dk](http://www.ideide.dk) – 19. juni 2019



**Billedkunst – Undervisningsvejledning**

**2019**

2. udgave

Design: BGRAPHIC

Denne publikation kan ikke bestilles.  
Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

**[www.emu.dk](http://www.emu.dk)**

Børne- og Undervisningsministeriet  
Styrelsen for Undervisning og Kvalitet  
Frederiksholms Kanal 26  
1220 København K



BØRNE- OG  
UNDERVISNINGSMINISTERIET

